

Routeboek

Elfstedentocht met een camper

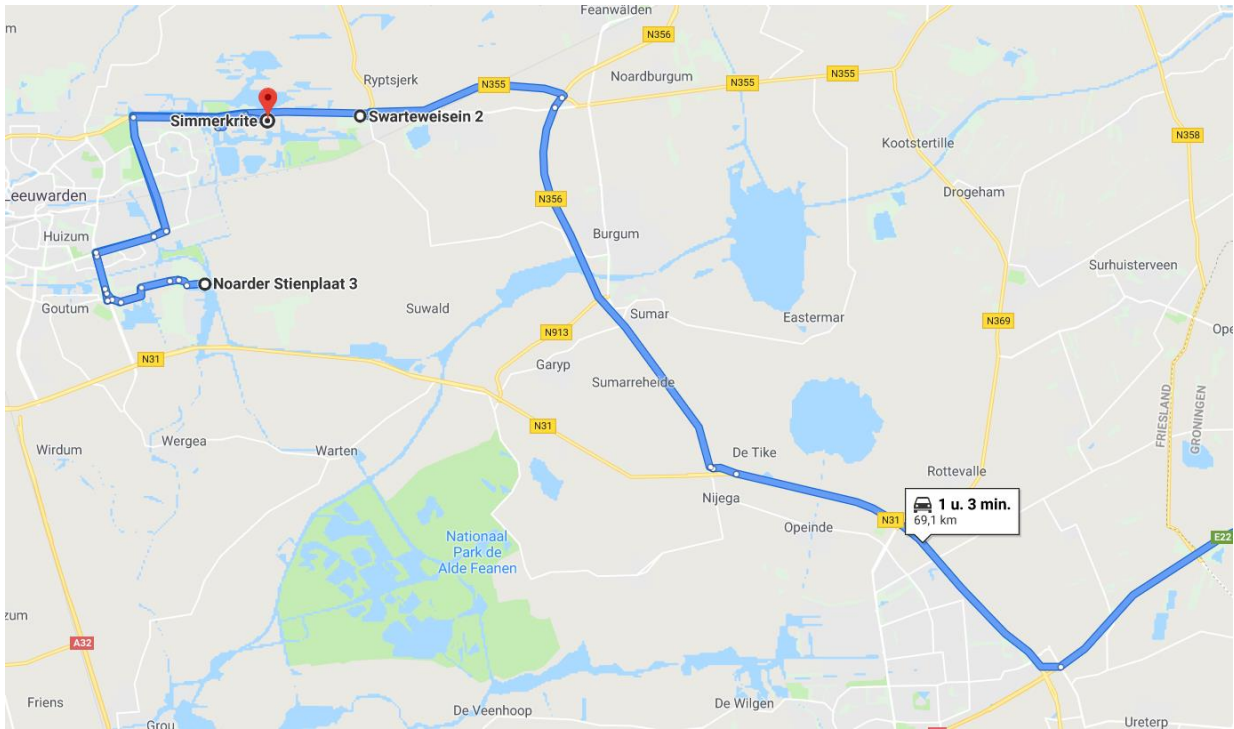
De route:

Route 1

Groningen - Leeuwarden

K
A
A
R
T

1 **Tietjerk** 53.21471,
5.90778 (P)

Pronkstuk van het nieuwe Park Vijversburg is het glazen paviljoen, net als het podium ontworpen door de architecten Junya Ishigami en Marieke Kums.
Dit is het meest bijzondere natuur- en cultuurpark van Nederland, door de combinatie van oud en nieuw: dat heb ik zelfs in Engeland, dat schitterende parken heeft, nooit gezien.
Frijlân. Dit is een van de drie nieuwe parkonderdelen. Het is een ontdeckingsgebied met langbloeiende planten
Hele jaar dagelijks open van 08:00 uur tot 18:00 uur. € 2,50

2 **Leeuwarden** 53.18374,
5.85366 (P)

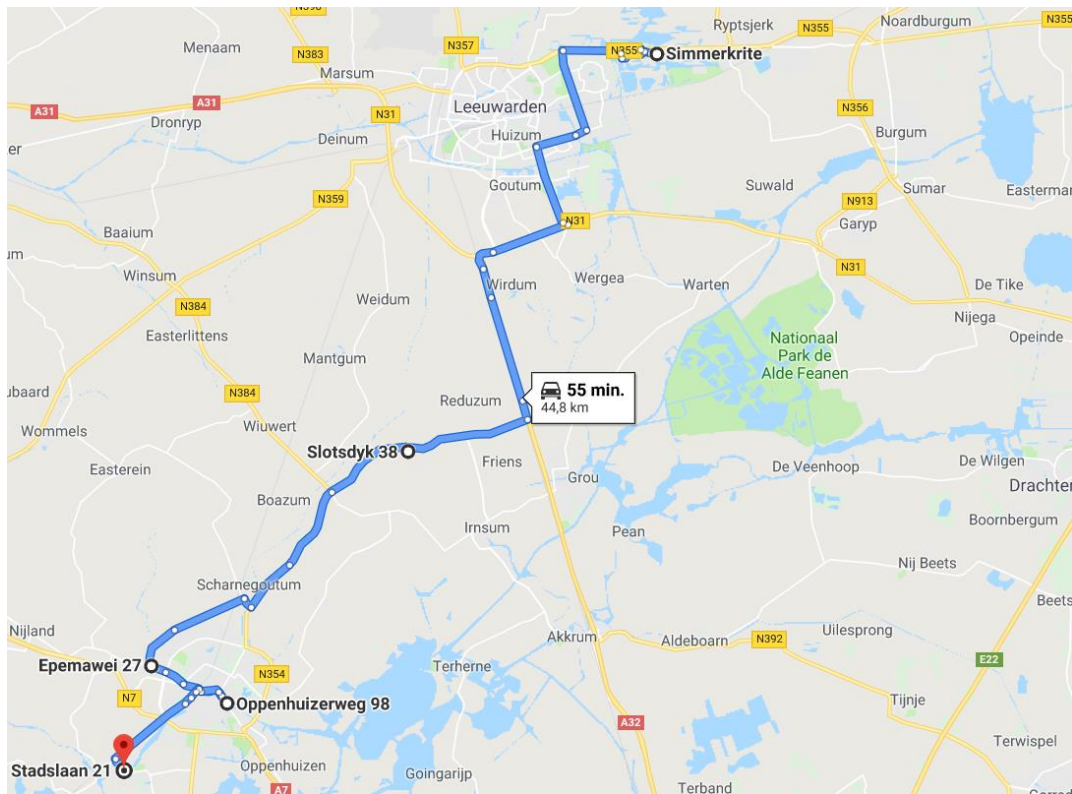
Pitch&Putt
Pitch en Putt is een golfspel dat over het algemeen door iedereen gespeeld kan worden die geen GVB (golfvaardigheidsbewijs) heeft.
Pitch en Putt is een uitstekend golfspel om kennis te maken met het “echte” golf. De holes zijn tussen de 30 en de 80 meter lang.

CP	Leeuwarden	53.216209, 5.873746	(P4N) Een mooie rustige omgeving met een mooi wandelgebied zeker in het voor en najaar. (-/-/0,00)
			

Route 2

Leeuwarden - IJlst

K
A
R
T

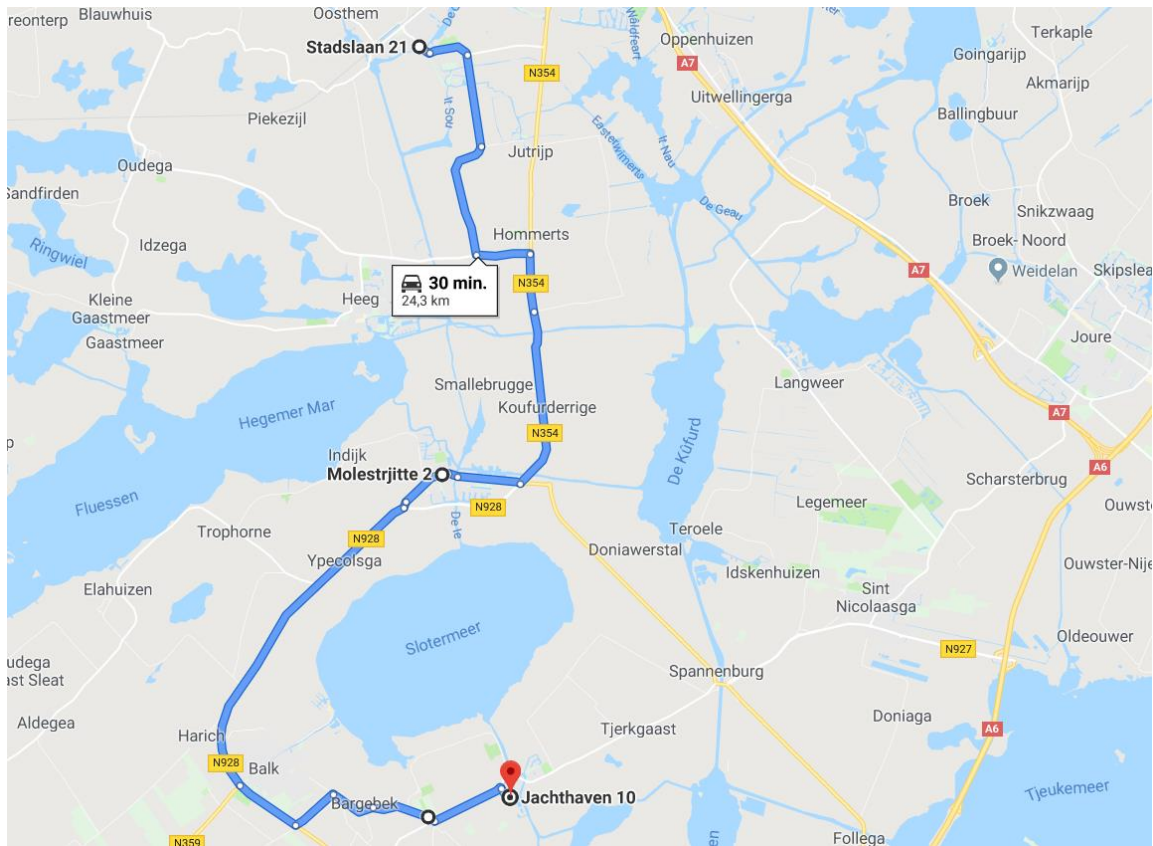
1	Raerd	53.10292, 5.75511 (S)	Park Jongemastate bij Raerd is een bijzonder park. Niet alleen vanwege de oude bomen, maar vooral vanwege de bijzondere stinzenflora en de oude Middeleeuwse toegangspoort. Het park heeft een sterke binding met het dorp Raerd en wordt daarom in de volksmond ook wel het Raerderbosk genoemd.
			<p>Het kleine park is een uitzonderlijke verschijning het Friese Landschap. Middenin het open weidelandschap ligt het in Engelse landschapstijl aangelegde park met haar kenmerkende slingerende paden. Het is een kleine oase voor bosvogels als boomklever, lijster, merels en pimpelmezen. Elk voorjaar krijgt het park een kleine metamorfose. De stinzenplanten beginnen dan te bloeien en fleuren de bodem op. De goudgele winterakoniet, sneeuwkllokje, holwortel, bostulp en het absolute topstuk in de collectie, de keizerskroon staan dan in bloei.</p>
2	Ijsbrechtum	53.04115, 5.63356 (S)	De Epemastate, in de vijftiende eeuw gesticht door de gelijknamige familie, was vroeger een versterkt huis met een poort en een toren, omringd door een gracht.
			<p>In de zeventiende eeuw kwam het in handen van Duco Martena van Burmania, die het huis liet verbouwen. In de eeuwen daarna lieten de verschillende eigenaren het huis vaak van uiterlijk wisselen. Zo werd het onder meer voorzien van een neo-renaissancegevel. Tegenwoordig heeft het huis een achttiende-eeuwse vorm. Het witgepleisterde huis ligt in een landschappelijk aangelegd park met een vijver. Begin</p>

			negentiende eeuw kwam de adellijke familie Van Welderen Rengers op Epemastate wonen. Een deel van het landgoed is nog steeds in handen van een nazaat. Het doet deels dienst als horeca- en trouwlocatie, deels als kantoor.
3	Sneek	53.03047, 5.66941 (P)	<p>Hèt symbool van de stad Sneek is de niet te missen Waterpoort aan de Stadsgracht. De twee spitse achthoekige torens staan ieder aan een zijde van de nostalgische brug. Het gebouw huisvest een poortwachterswoning, die samen met de meerdere malen verbouwde brug dateert uit 1785.</p> <p>Het Sneekmeer en de historische binnenstad trekken jaarlijks vele bezoekers. De grootste trekpleisters zijn de Sneekweek, die vol staat van festiviteiten rondom de zeilwedstrijden en de Grote of Martininkerk en het historische gebied er omheen.</p>
			
4	IJlst	Zie CP	<p>De fontein ‘Onsterfelijke bloemen - Rikka’ verbindt bloeiende stinzenplanten als element uit de Friese natuur met een oude vorm van Japanse bloemschikunst, Ikebana. Hij symboliseert de eeuwige verbintenis tussen mens, cultuur en natuur.</p> <p>Houtzaagmolen 'De Rat'</p> <p>Aan de boorden van de Geeuw, de eeuwenoude vaarverbinding tussen IJlst en Sneek staat de unieke houtzaagmolen "de Rat" die nog volop in productie is. Stammen die liggen te wateren, het geluid van de draaiende wieken, het gestamp van de op en neergaande zaagramen, de geur van vers gezaagd hout, hier ervaart u nog het oude houtzagers ambacht zoals dat al ruim 3 eeuwen in "De Rat" dagelijks wordt uitgevoerd. De Rat is geopend: Iedere zaterdag van 9.00 uur tot 17.00 uur en in mei t/m sept. op woensdag, donderdag en vrijdag van 10.00 - 17.00 uur.</p> <p>Fabrieksschoorsteen Nooitgedagt</p> <p>Rond 1913 ging de fa. Nooitgedagt zelf elektriciteit opwekken voor de aandrijving van de machines. Voor dit doel werd deze schoorsteen gebouwd. Toen deze overbodig werd, zijn de bovenste 8 meter verwijderd. Enkele jaren geleden is de pijp gerestaureerd en met een staalconstructie weer op de oorspronkelijke hoogte gebracht.</p>
			
CP	IJlst	53.00849, 5.62739	<p>(CC) Parking De Tsjalk</p> <p>Aan het eind van [doodlopende weg] De Tsjalk, zijstraat van de Sudergoweg naast de jachthaven - water alleen in de zomer, bij het sanitairgebouw van de Flierjepschans - locatie in periode 01/11-01/04 gratis - centrum 250m</p> <p>(T/W/E/7,75)</p>
			

Route 3

IJlst - Sloten

K
A
A
R
T

1	<p>Woudsend</p> <p>52.94402, 5.62761 (P)</p> 	<p>Woudsend heeft net als veel andere historische dorpen in Friesland een beschermd dorpsgezicht. Het dorp kenmerkt zich door de twee molens en de rivier de Ee die dwars door het dorp stroomt. Er zijn in het kleine dorp drie kerken te vinden; de Sint-Michaëlkerk, de Kamel en de Gereformeerde kerk.</p> <p>De oudste molen in Woudsend is de molen “Het Lam”. Deze molen is gebouwd aan het einde van de zeventiende eeuw. Deze molen wordt vandaag de dag nog steeds gebruikt voor het malen van meel. De tweede molen is te vinden op de oever van de Ee. Deze molen, De jager is gebouwd in 1719 en is een houtzaagmolen. Ook deze molen wordt nog steeds gebruikt.</p> <p>Als je meer van het dorp wil zien dan is een dorpswandeling de perfecte manier. Bij de plaatselijke VVV kun je een dorpswandeling ophalen. Tijdens deze wandeltocht kom je langs alle verschillende bezienswaardigheden van het dorp.</p>
2	<p>Wyckel</p> <p>52.88947, 5.62302 (S)</p>	<p>In het pittoreske dorp Wyckel ligt het Wikelerbos, ook wel het Van Coehoornbos genoemd. Het bos is vernoemd naar Menno van</p>

		<p>Coehoorn. Deze beroemde veldheer en vestingbouwkundige gaf opdracht tot de aanleg van dit bos.</p> <p>In eerste instantie werd het park in de Franse geometrische stijl aangelegd. Hierbij deelden rechte lanen het bos op in rechthoekige vakken. Later zijn er elementen van de Engelse Landschapsstijl aan toegevoegd en kreeg het park slingerende paden. Hierdoor kreeg het bos een vriendelijker aanzien. Bij een wandeling door dit dorpsbos komt de historie tot leven.</p> <p>“Een onverwacht pareltje middenin het Gaasterlandse Wyckel. Je waant je als een jonkvrouw op stand tijdens een wandeling door de prachtige toegangspoort en over slingerende paden.”</p>
3	<p>Sloten</p> <p>Zie CP</p> 	<p>Sloten is van oorsprong een middeleeuwse vestingstad in Friesland. Door de grootte en het inwonersaantal van nog geen duizend zielen is het volgens hedendaagse begrippen een dorp, maar dan wel meteen één van de mooiste dorpen van Friesland.</p> <p>De geschiedenis van Sloten voert terug naar de dertiende eeuw, toen de familie Van Harinxma thoe Sloten hier een stenen nederzetting wegzette. De reden was dat deze plek strategisch goed gelegen was op de handelsroute van Bentheim naar Stavoren. Wel zie je de duidelijke contouren en veel panden terug die in de eeuwen daarna gebouwd zijn rondom de waterweg “it djip”. Langs deze waterweg kun je genieten van een groot aantal grachtenpanden. Deze zijn tegenwoordig onderdeel van de Beschermd stads- en dorpsgezichten in Friesland.</p> <p>Monumenten die in Sloten terug te vinden zijn, zijn de achttiende-eeuwse molen De Kaai, de waterpoorten en het oude kanon van Sloten. De Kaai, die tot 2005 De Korenmolen heette, is een stellingmolen die in 1755 gebouwd werd. Als de weersomstandigheden het toelaten wordt er graan gemalen in De Kaai.</p>
CP	<p>Sloten</p> <p>52.89264, 5.64505</p> 	<p>(CC) Locatie bij jachthaven - de Lemsterpoort ligt tegen het monumentale Friese stadje Sloten - middenin het Friese merengebied - supermarkt/bushalte 700m - centrum 100m</p> <p>(T/W/E/11,00)</p> <p><i>Keurige ruime plaatsen aan het water. Sanitair eenvoudig maar schoon. Goed internet wat je 5 uur gratis hebt. Havenmeester komt langs om geld te innen. Bruggetje over en je bent in Sloten. Wat een leuk dorpje, echt zoals 50 jaar geleden. Leuk museum. Een aanrader.</i></p>

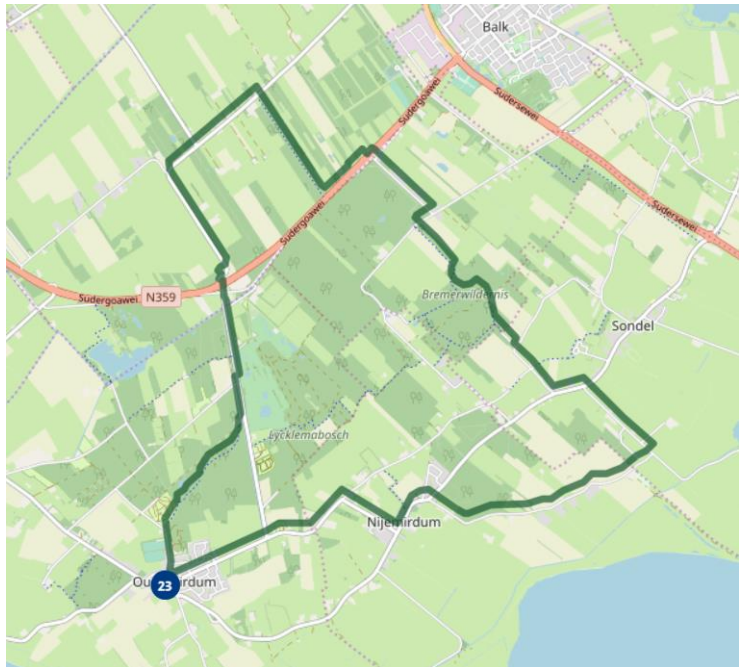
Route 4

Sloten - Oudemirdum

K
A
A
R
T

1 **Gaasterland** | Zie CP

Fietstocht door de bossen van Gaasterland.

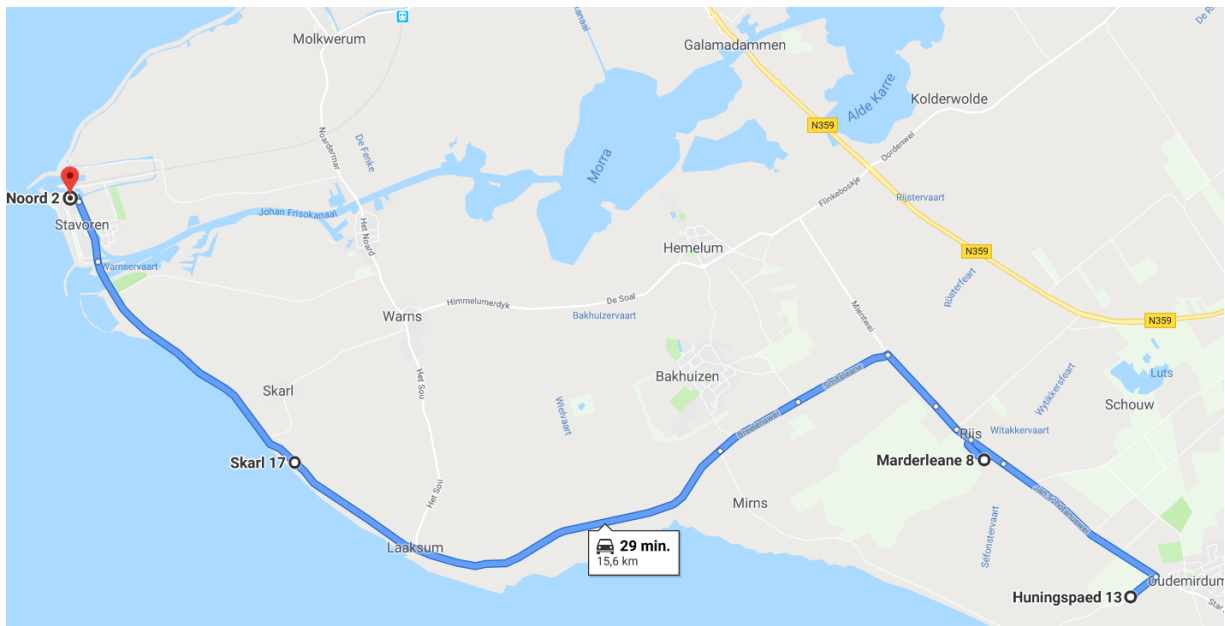
Route: 23-22-24-25-26-27-28-34-35-19-20-23

2	Oudemirdum	Zie CP	<p>Oudemirdum ligt in Gaasterland, een glooiend en bosrijk landschap gelegen tussen de Friese meren en het IJsselmeer.</p> <p>Het woord ‘gaast’ betekent ‘hoogte’; die hoogten zijn ontstaan in de IJstijd, een periode waarin enorme ijsmassa’s zand, keien en leem voor zich uitschoven.</p> <p>Aan de Brink ligt het bezoekerscentrum ‘Mar en Klif’. U vindt er informatie over de natuur, cultuur, geschiedenis van Gaasterland en Zuidwest-Friesland.</p>
			
3	Luchtwachtoren	Zie CP	<p>In het midden van de vorige eeuw waren de mogelijkheden om vijandelijke vliegtuigen op te sporen zeer beperkt. Radar bestond amper en met name laagvliegende toestellen waren moeilijk op te sporen. Om toch ons luchtruim te kunnen verdedigen, beschikte het Nederlandse leger al voor het uitbreken van de Tweede wereldoorlog over een speciale dienst die het luchtruim boven ons land dag en nacht in de gaten hield. Niet met geavanceerde elektronica, maar met Mickey Mouse oren en een paar scherpe ogen.</p> <p>De luchtwachtoren is gelegen aan het Huningspaed. Op 30 december 1991 is de toren aangekocht door de gebroeders Douwe, Feite en Sjerp Jaarsma. De toren staat op een heuvel van 12,15 meter boven NAP. De top van de toren is ca. 25 meter boven NAP gelegen. Veel mensen zeggen dat dit het mooiste uitkijkpunt van Friesland is. De luchtwachtoren van Oudemirdum staat in Gaasterland, op het hoogste punt van Friesland. De toren staat aan de bosrand, zuidwestelijk van het dorp aan het Huningspaed. Je hebt er een mooi uitzicht over de landerijen en het IJsselmeer.</p> <p>De Luchtwachtoren is op afspraak het gehele jaar te bezichtigen en te beklimmen. Tel. nr. 0514 - 571503 E-mail: d.jaarsma@worldonline.nl</p>
			
CP	Oudemirdum	52.846758, 5.521829	<p>(P4N) Kleine plek naast een niet zo drukke weg met picknicktafel. Je bent een beetje verborgen voor de weg. Je kunt zelfs de zee in de verte zien</p> <p>(-/-/0,00)</p> <p><i>We brachten hier een nacht door zonder probleem. Bedankt voor de tip.</i></p>
			

Route 5

Oudemirdum - Stavoren

K
A
A
R
T

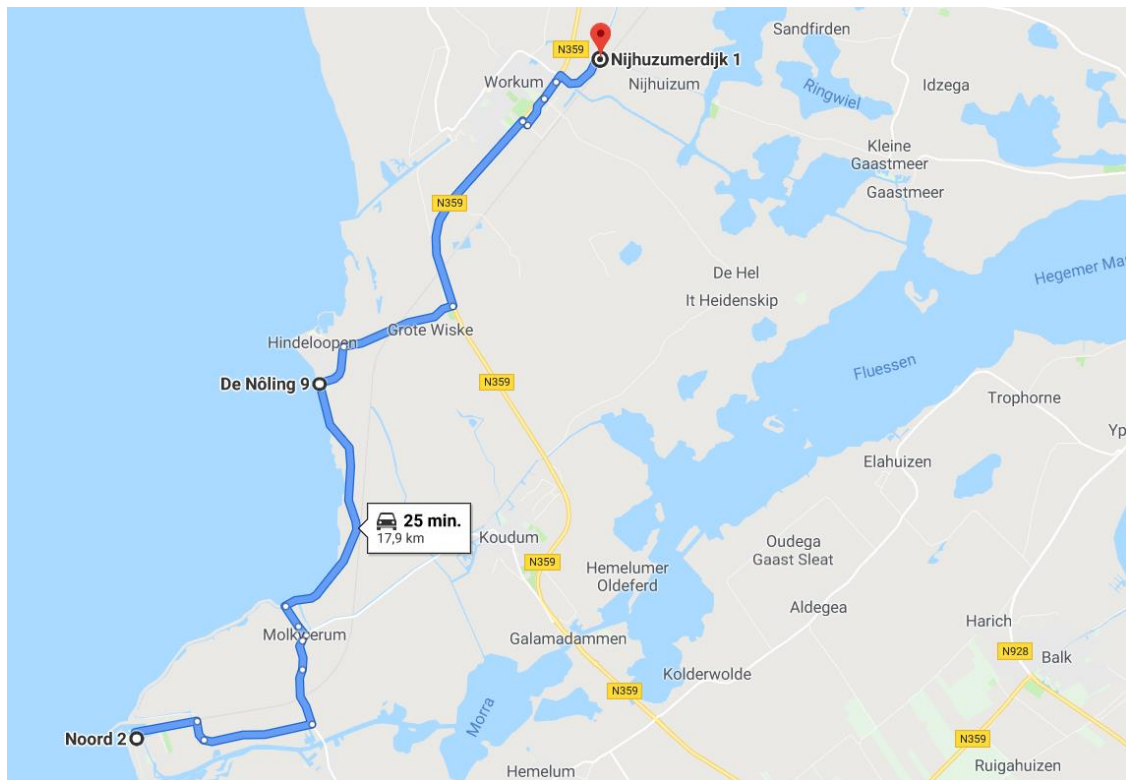
1	Rijsterbos	52.86351, 5.49672 (P)	Het Rijsterbos, met zijn prachtige beukenlanen, is het mooist aan het einde van de middag, in september en oktober.
			<p>De zon staat dan net hoog genoeg om boven de struiken uit te komen en het regenwater creëert plassen voor mooie reflecties.</p> <p>Wandeling DT</p>
2	Roode klif	52.86299, 5.39055 (P)	Leuke geologische plek. Deze plek geeft een onderbreking van de zuiderzeedijk door een zandstuwung vanuit de ijstijd. Je hebt hier een mooi uitzicht op het IJsselmeer met in de verte west Friesland in de provincie Noord-Holland.
			<p>Grote granieten steen als gedenkmaal</p> <p>Het granieten monument staat vlak langs de Zuiderweg, aan de dijk en is een gedenkteken voor de slag bij Warns in 1345, is een Fries monument voor de slag die werd uitgevochten aan de Zuiderzeekust. Volgens de geromantiseerde versie dreef een klein clubje Friese boeren een heel Hollands invasie-leger de Zuiderzee in.</p>
3	Stavoren	Zie CP	In de Middeleeuwen was dit Hanzestadje erg rijk door de handel in graan met Engeland, Frankrijk en Scandinavië.
			Na de Middeleeuwen raakte Stavoren op mysterieuze wijze in verval. Het Vrouwtje van Stavoren dat uitkijkt over de zee staat daar symbool voor. Tegenwoordig is Stavoren een gezellig havenstadje met smalle straatjes dat dankzij de watersport zeker in de zomer erg levendig is.

		<p>Deze stad beleefde in de Middeleeuwen een bloeiperiode dankzij de handel met Engeland, Frankrijk en Scandinavië.</p> <p>De middeleeuwse legende over het Vrouwtje van Stavoren staat symbool voor het mysterieuze verval van de stad na een periode van welvaart.</p> <p>De sage van het vrouwtje van Stavoren: de boodschap is eigenlijk: hoogmoed komt vóór de val. Je moet goed zoeken om het beeldje te vinden; het is veel kleiner dan ik had verwacht. Maar het staat op een toepasselijke plaats aan de haven, waar het vrouwtje over het water uitkijkt, in de hoop dat haar vloot binnenkomt.....</p> <p>Hooglandgemaal Een van de grote elektrische gemalen. In 1967 in gebruik genomen ter vervanging van het Woudagemaal. Vanaf de weg kan je een kijkje naar binnen hebben om de grote elektra-motoren te zien en aan de achterkant de grote inlaten. Niet te bezoeken, wel een imposant gebouw met een stukje geschiedenis.</p>
CP	<p>Stavoren</p> <p>52.886799, 5.365840</p> 	<p>(P4N) Ruime gratis parkeergelegenheid op 300 m van het centrum, geen dienst maar mogelijkheid om te overnachten, rustig, geen verbod.</p> <p>(-/-/0,00)</p>

Route 6

Stavoren - Workum

K
A
A
R
T

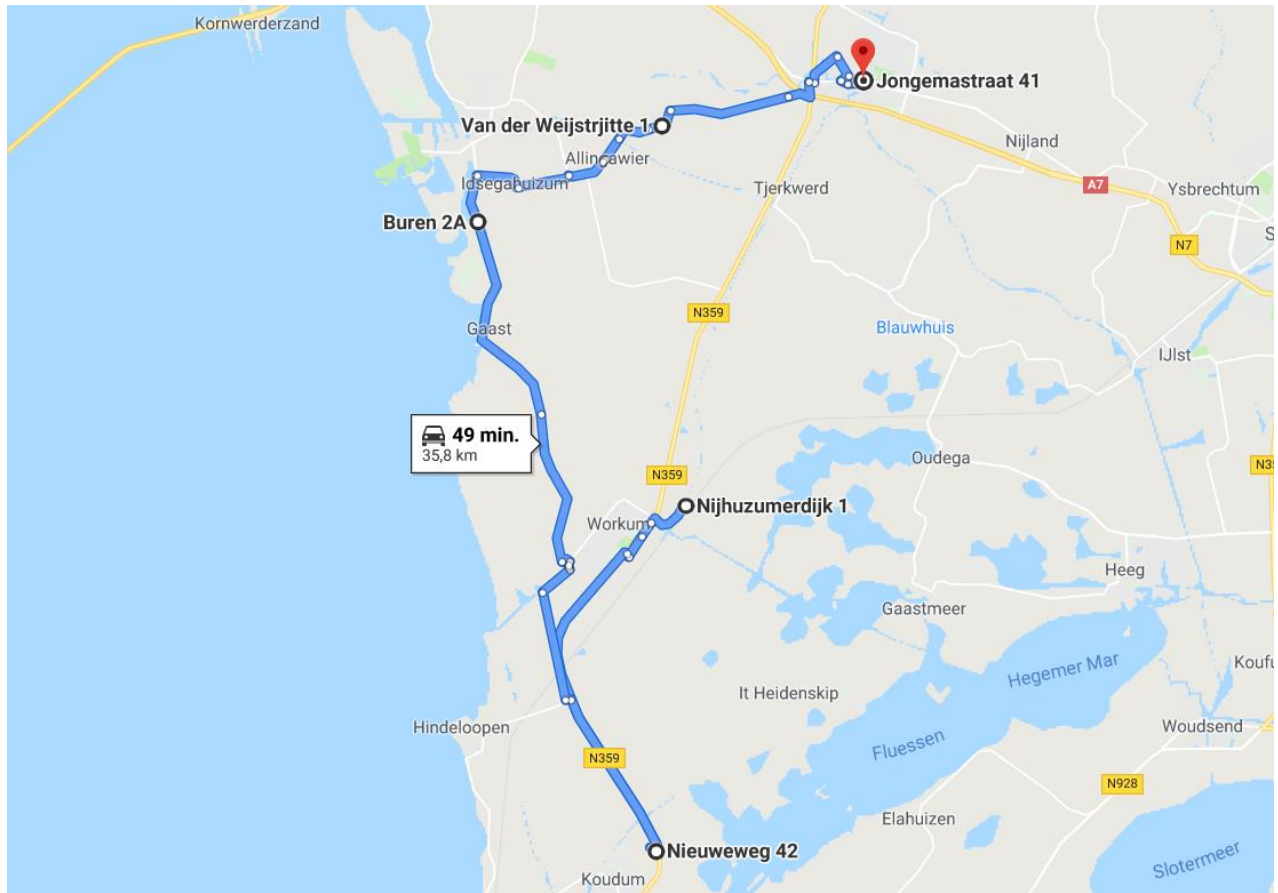
1	Hindeloopen	52.93669, 5.40394 (P)	<p>Hindeloopen ligt direct aan het IJsselmeer en maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslan. Het stadje, een van de legendarische Elfsteden, staat onder andere bekend om haar stijlvolle klederdracht, karakteristieke geveltjes, haar schilderwerk en het schaatsmuseum. Pronkstuk is er een afgevroren teen van een van de deelnemers op sterk water.</p> <p>Eerste Friese Schaatsmuseum In een karakteristiek pand in het pittoreske Hindeloopen is het al even karakteristieke Eerste Friese Schaatsmuseum gevestigd. Klein gestart in 1983, maar inmiddels mag het zich het grootste museum noemen op schaatsgebied. Open gehele jaar. € 4,00 (Kleine Weide 1-3)</p> <p>Grote Kerk van Hindeloopen Dit is een vrij grote kerk voor een naar verhouding kleine stad Hindeloopen. Het Rijks monument dateert uit 1632. Fraai en perfect onderhouden doch sober interieur. Mooie achtkantige torenspits waarboven een koepeltje plus windvaan in de vorm van een zeilschip. In de kerk twee grote zwarte naamborden waarop de namen van de predikanten vanaf 1580. (Kerkstraat 1)</p>
2	Workum	Zie CP	<p>18 oktober t/m 21 oktober: 40 jaar Liereliet! Liereliet is een internationaal festival van maritieme muziek met internationale gasten uit Amerika, Sicilië en Engeland. Het is de muzikale opwarmer voor de start van de Strontrace, Beurtveer en Visserij in Workum.</p>

		<p>St. Gertrudiskerk Een mooie kerk - laat 15e eeuw - met een mooie, knap-uitgesneden preekstoel. Het meest bijzondere in deze kerk zijn de doodsbaren, een herinnering aan de tijd dat leden van de verschillende gildes op een aan het eigen gilde toebehorende baar naar het kerkhof werden gedragen. open van 13:00 t/m 17:00 uur.</p> <p>Het Jopie Huisman Museum is gewijd aan het werk en het leven van de Friese autodidacte meesterschilder Jopie Huisman. Liefde voor de natuur, mededogen, maar ook het onaanzienlijke waarde geven; het is de menselijke maat die de rode draad vormt in zijn veelzijdige oeuvre. Jopie voert u mee in zijn wereld en maakt u deelgenoot van zijn passies. t/m 31 oktober van 10.00 - 17.00 uur. € 9,00 (Noard 6)</p> <p>Waagmuseum De bovenverdieping van dit oude waaggebouw is ingericht als klein museum. Veel 3D modellen van huizen als achtergrond, met interessante voorwerpen en goede beschrijvingen. Niet te druk en geen overdaad. Leuke interactieve dingen voor jongeren. (Merk 4)</p>
CP	<p>Workum</p> <p>52.98368, 5.47016</p> 	<p>(CC) Locatie bij boerderij aan het water - plaatsen op veld met verharde ondergrond - vrijwillige bijdrage voor alle voorzieningen - afval lozen: net als de rest van de voorzieningen : vrijwillige bijdrage</p> <p>(T/W/E/0,00)</p> <p><i>Geweldige plek, mooi op het platteland. Heeft geen douche en geen toilet, ja iedereen heeft het zelf. Leuke bestuurders, zelfs hun fiets gratis gehuurd toen de onze kapot was. Ruimteprijs kan zelf worden bepaald. Zou leuk zijn als iedereen iets zou geven om zulke mooie plekken te promoten.</i></p>

Route 7

Workum - Bolsward

K
A
A
R
T

1 **Koudum** 52.91991,
5.46069 (P)

Pitch&Putt

Pitch&Putt Golf is golf voor iedereen. Dit maakt Pitch&Putt Golf uniek, want ook zonder golfervaring, mag je er golfen. De golfbaan bestaat uit een kleine 18-holes en is voor elk niveau een uitdaging. Van de afslag tot de vlag, varieert de lengte van de holes tussen 30 en 90 meter. Door deze ‘kleine’ afstanden, is het spel geschikt voor iedereen vanaf 8 jaar.

2 **Piaam** 53.03299,
5.41392 (S)

Langs de IJsselmeerkust liggen prachtige buitendijkse natuurgebieden. Hier zie je ontelbare aantallen vogels en geniet je van het uitzicht over het golvende water van het IJsselmeer.

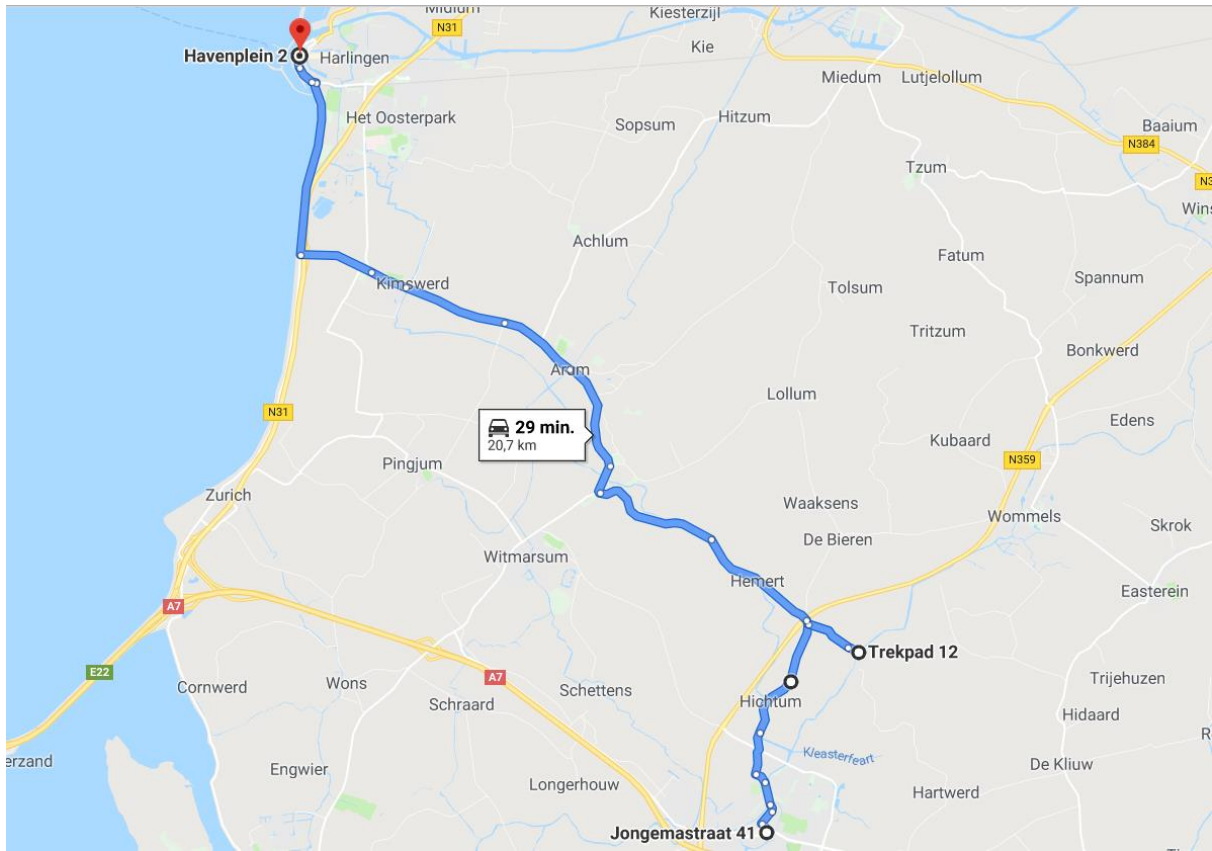
Aan de andere kant van de oude zeedijk ligt vlakbij Piaam een bijzonder klein pareltje van It Fryske Gea. Je zou het bijna ongezien voorbij fietsen, maar als je eenmaal zo’n kooibosje met daarin een eendenkooi gespot hebt? Dan prikkelt het de nieuwsgierigheid. Wat gebeurde daar achter de rietschermen van Buismanskoai Piaam?

3	Aldfaers Erf Route	53.05438, 5.46437 (P)	<p>Deze route is zowel fietsend, wandelend, als autorijdend af te leggen. Het is een bezienswaardige tocht die voert door het Friese polder- en terpenlandschap, zoals dat er vroeger uitzag.</p> <p>Onderweg kun je je te buiten gaan aan de heerlijkste versnaperingen, waaronder de drabbelkoeken, die gebakken worden volgens een eeuwenoud, geheim recept.</p> <p>P = Exmorra</p>
			
4	Bolsward	Zie CP	<p>Het centrum bestaat uit een oude binnenstad waarin historische gebouwen zijn gevestigd, maar ook romantische grachten. Een bezoek aan het stadhuis van Bolsward is zeker weten de moeite waard. Het stadhuis van Bolsward stamt uit 1614 en is ontworpen door Japick Gysberts.</p> <p>Aan de buitenkant is het stadhuis een bijzonder bouwwerk, maar van binnen is het bouwwerk nog specialer. Het laat zien hoe de rijk de historie van Bolsward is.</p> <p>In de stad is ook een bezoek mogelijk aan distilleerderij Sonnema Berenburg. De eigenaar Fedde Sonnema kwam Sonnema Bolswarddoorspronkelijk uit Dokkum en bedacht het geheime recept voor de Friese kruidenbitter Berenburg. In Bolsward is het mogelijk om de distilleerderij te bezoeken en een rondleiding te krijgen.</p> <p>Martinikerk Deze grote gotische kerk dateert uit de 15e eeuw en heeft, zoals de meeste Friese kerken, een zadeldak. De koorbanken (15e eeuw) zijn interessant vanwege het houtsnijwerk waaruit gevoel voor realiteit en tegelijkertijd ook naïviteit spreekt. De preekstoel (17e eeuw) heeft een baldakijn dat uit verschillende niveaus bestaat en is met fraaie motieven in Friese stijl versierd.</p>
			
CP	Bolsward	53.064098, 5.519650	<p>(P4N) Parkeren voor alle soorten voertuigen <6 m lang. Wandeling in Bolsward, een charmant en ontspannen stadje. Enkele mooie gebouwen om te zien.</p> <p>(-/-/0,00)</p> <p><i>Heel goed, we bleven de nacht, rustig kunnen slapen</i></p>
			

Route 8

Bolsward - Harlingen

K
A
A
R
T

1 **Burgwerd**

53.08838,
5.54701 (S)

Het dorpje heeft een prachtige landelijke ligging en wordt gescheiden door de Bolswardertrekvaart. Deze waterweg zorgt ervoor dat Burgwerd een mooi dorpsaanzicht heeft met een aantal historische en monumentale gebouwen. Ook de landelijke Friese omgeving is zeker niet los te koppelen van de uitstraling van het dorp. Zoals al even kort vermeld is Burgwerd ontstaan op een terp. Waarschijnlijk begint de ontstaansgeschiedenis ergens rond het jaar 1000 toen hier dijken werden aangelegd die het gebied moesten beschermen tegen de Middellzee.

Deze zee was een zeearm die door liep tot diep in het Friese landschap. Het dorp werd gebouwd op één van de oudste terpen die hier te vinden zijn. Dat Burgwerd interessant bleef voor bewoning kwam vooral door de gunstige ligging ten opzichte van Hanzestad Bolsward, dat via de Bolswardertrekvaart sinds 1638 in verbinding stond met het dorp.

De meest opvallende bezienswaardigheid van Burgwerd is de Hervormde kerk. Deze is dan ook zeer bepalend voor de skyline van de oude kern van het dorp. De kerk dateert uit de dertiende eeuw en kende een grote renovatie in de achttiende eeuw. Binnen heeft de kerk ook een aantal interessante objecten, waaronder de grote zerk van de familie Ockinga.

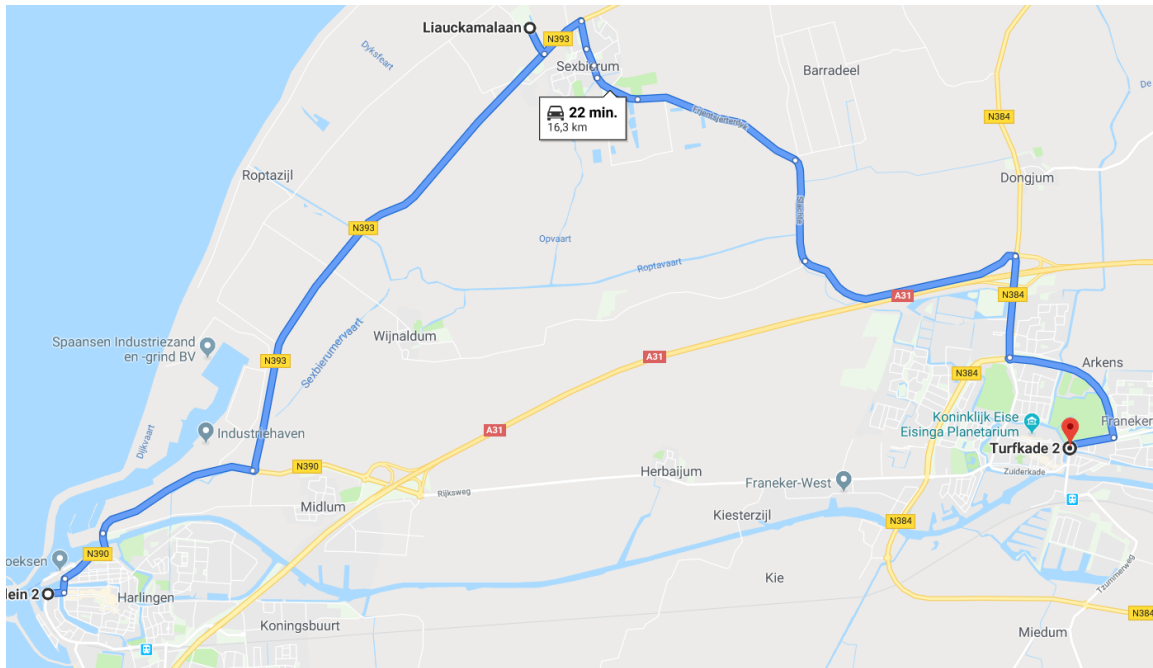
In het buitengebied kun je ook verschillende routes wandelen, waaronder langs de trekvaart. Je kunt hier niet een hele dag vullen,

			<p>maar een bezoek aan Burgwerd is dan wel weer prima te combineren met een bezoek aan het nabijgelegen Bolsward.</p>
2	Harlingen	Zie CP	<p>De haven van Harlingen, net als trouwens de binnenstad, is een bezoekje waard vanwege de schilderachtige historische setting.</p> <p>Mooi plaatselijk museum Het Hannemahuis Geweest voor de tentoonstelling de lage lande. Mooie collectie schilderijen uit het rijksmuseum. Maar ook ook mooie tentoonstelling van de plaatselijke bekendheid Simon Vestdijk en Harlinger schilders. Niet te vergeten het tegelwerk uit de regio.</p> <p>De Replica van het Expeditieschip Willem Barentsz in aanbouw Van kennissen gehoord van de aanbouw van een replica van het expeditieschip, waar Willem Barentsz tesamen met 16 anderen in 1596 mee naar Nova Zembla zeilde. Het schip moet volgend jaar klaar zijn. Zowel op het schip als in het kleine museum daarnaast kregen wij een zeer enthousiaste rondleiding van de vrijwilligers. Indien je in Harlingen bent, loop er eens langs.</p> <p>St. Michaelskerk Dit RK kerkgebouw uit 1881 is gebouwd naar een ontwerp van de Utrechtse architect Alfred Tepe. De driebeukige kruisbasiliek doet denken aan de stijl van Pierre Cuypers. Eerder stond een kleinere kerk op deze plek die plaats moest maken voor dit gebouw. Deze kerk heeft een geslaagd interieur, eerder sober maar met een prachtig glasraam. Ze is de omweg waard.</p>
CP	Harlingen	53.17960, 5.41730	<p>(CC) Vissershaven [Tsjerk Hiddessluizen] Locatie voor de brug bij de visafslag - ticket via automaat[contant/pinpas] - zicht op passagiersterminal - veerboot naar Vlieland en Terschelling 500m - bootje huren bij Bootverhuur-Harlingen[vaar-fiets arrangementen-zomeravond rondvaartocht over wad] - centrum 600m</p> <p>(T/W/E/10,00)</p> <p><i>Zeer mooie plek, gemakkelijk bereikbaar. Gelegen aan de doorgaande weg. In het weekend, zaterdag, zondag zijn 40-50 vissersboten in de haven.</i></p>

Route 9

Harlingen - Franeker

K
A
A
R
T

1 **Sexbierum** 53.21848, 5.47817 (S)

Liauckamastate
 Deze oude state met een vermoedelijk dertiende eeuwse stins als kern, werd in 1824 afgebroken.
 Het voorname hoofdelingengeslacht Liauckama is vanaf de veertiende eeuw eigenaar van het complex, bestaande uit het huis, poort, stins en state. In 1498 en 1580 werd de state bestormd en deels in brand gestoken maar het gebouw werd hersteld. Vervolgens is de state verfraaid in verband met het huwelijk van Jel van Liauckama met de Vlaamse edelman Eraert van Pipenpoy in 1610. Van het bruiloftsmaal is een schilderij vervaardigd waarop het interieur van de zaal van Liauckamastate met de gedekte tafels te zien is. Dit is één van de tien schilderijen van de zogenaamde Pipenpoyse bruiloft, die in de grote zaal en het vertrek ernaast hingen.

De state rees uit het water op en had een ingewikkelde plattegrond waarin twee hoge haaks op elkaar staande vleugels en een toren met wenteltrap het meest opvielen. In het gebouw waren oude kelders en vele vertrekken waarvan de entree met wapenborden, de kapel en de zaal met een bijzondere schilderijencollectie het noemen waard zijn.

De poort
 De in 1604 verbouwde toegangspoort met wapenstein markeert nog steeds het terrein. Deze is opgetrokken van verschillende soorten steen. De al in 1479 genoemde poort is waarschijnlijk toen verhoogd met gele steen. In de beide topgevels zijn duivengaten aangebracht.

Openingstijden
 De boerderij is particulier eigendom en niet te bezichtigen. De poort is echter vanaf de openbare weg goed te benaderen.

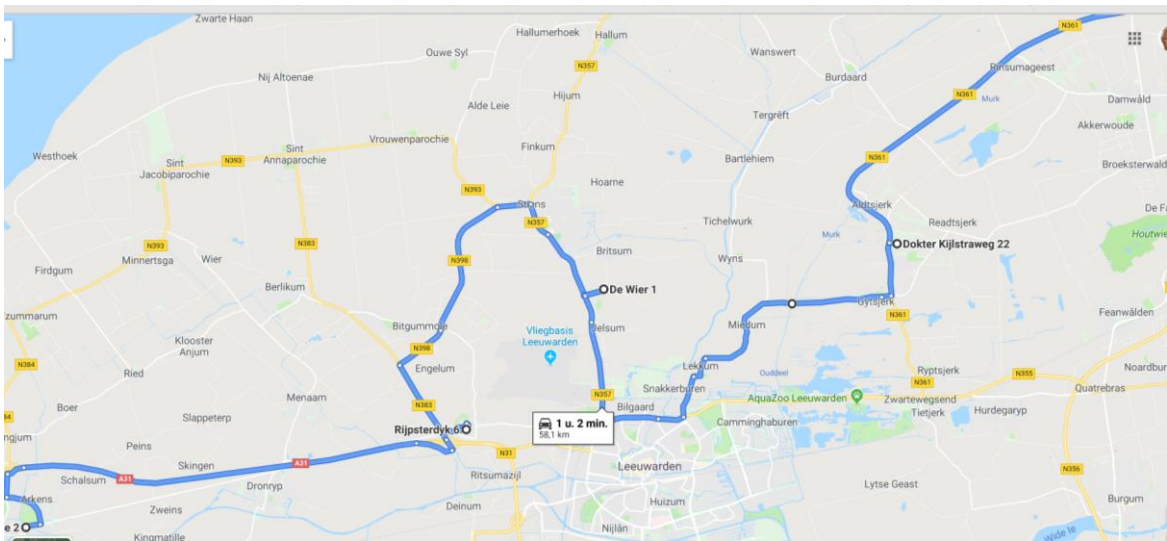
2	Franeker	Zie CP	<p>Koninklijk Eise Eisinga Planetarium In de Friese plaats Franeker is het oudste planetarium ter wereld te vinden. In de woning van Eisinga werd tussen 1774 en 1781 een schaalmodel van ons zonnestelsel in zijn woonkamer gebouwd. Tegenwoordig is deze woning een zeer interessant museum waar men meer te weten kan komen over hemellichamen en planeten.</p> <p>Stadhuis van Franeker Gratis! Leuk om even een blik in het verleden te werpen. Even de sfeer van een paar oude kamers opsnuiven. Wat een geweldig gebouw en een prachtige renaissance, en zo goed weten te behouden zelfs de meubels.</p> <p>Korendragershuisje (Zilverstraat 28) Bij toeval tegen dit kleine museum aangefietst. Super klein huisje met een leuke collectie en verhaal. Het is echt klein, dus met meer dan 4 man is het er al behoorlijk vol. Maar interessant om meer over korendragers te weten te komen. Hier heeft een gezin gewoond met 13 personen, moeilijk voor te stellen. Het bezoek is helemaal gratis.</p> <p>Martena stins De Martenastins werd in 1506 gebouwd in opdracht van edelman Hessel van Martena. Zijn nazaten woonden hier tot aan 1696. Hierna werd het huis door rijke Franeker burgers bewoond. Nu is het een museum. Museum Martena is open: dinsdag tot en met zondag van 11.00 tot 17.00 uur. Maandag gesloten. Als een feestdag op maandag valt zijn we van 11.00 tot 17.00 uur open. Volwassenen: € 6,-</p>
CP	Franeker	53.188263, 5.549520	<p>(P4N) Groot parkeerterrein aan de rand van de stad met zicht op open veld. Hier heerlijk geslapen en lekker rustig</p> <p>(-/-/0,00)</p>

Route 10

Franeker - Dokkum

K
A
A
R
T

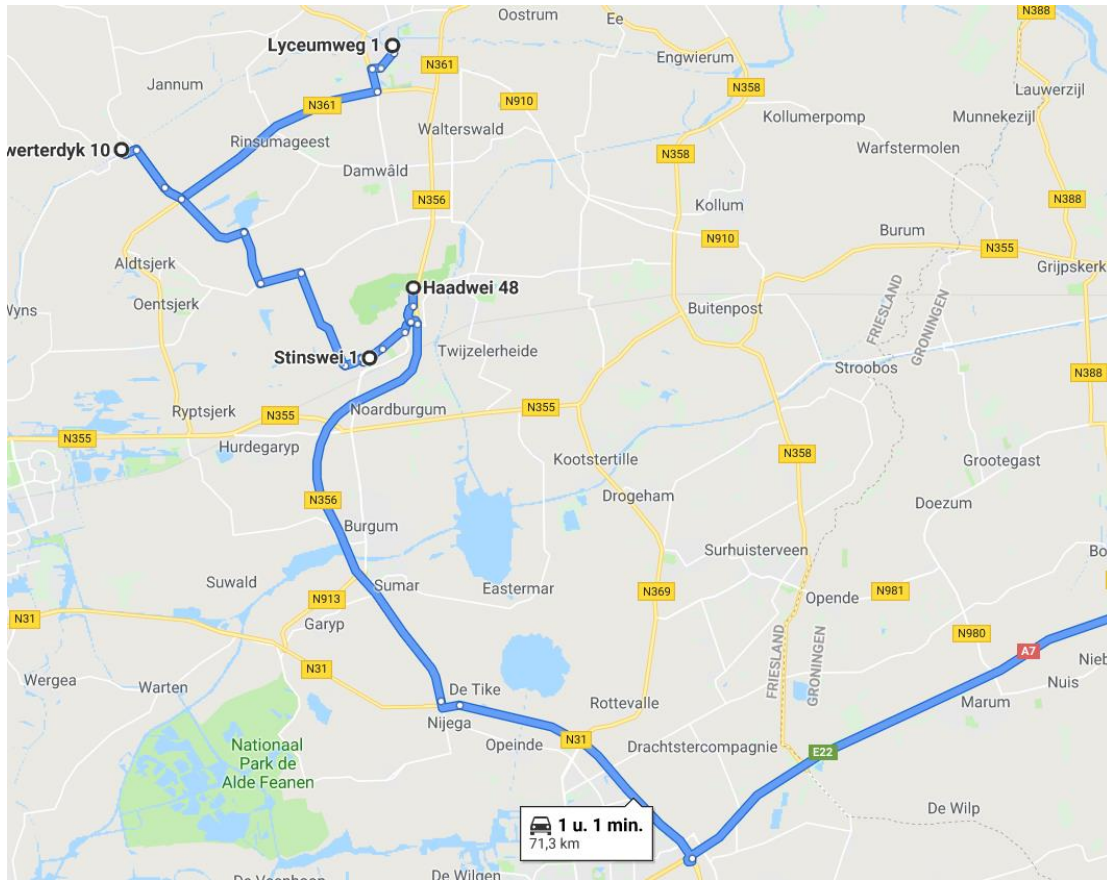
1	<p>Marssum</p>	<p>53.21057, 5.72214 (P)</p>	<p>Erg mooi slot in de nabijheid van Leeuwarden. Dit slot is een oude zomerwoning van Hendricus Popta waaraan het poptaslot zijn 'roepnaam' te danken heeft. Ook is het slot bekend onder de naam Heringastate. De voortuin van het slot is vrij toegankelijk en indien u opkamers en woonvertrekken aan de binnenkant wilt bekijken kunt u aansluiten bij een van de rondleidingen. Vergeet vooral niet om een rondje rond het slot te wandelen en hierbij door het oude vrouwengasthuis te lopen. Tot op de dag van vandaag wonen hier enkel vrouwen. Waar het vroeger voornamelijk oude vrouwtjes waren zijn het tegenwoordig veelal studentes die in Leeuwarden studeren. (P = 500 meter van Poptaslot)</p> <p>april, mei, juni, september en oktober: maandag t/m zaterdag op afspraak (Min. 10 personen - € 6,00)</p>
2	<p>Cornjum</p>	<p>53.24386, 5.78064 (P)</p>	<p>Park Martenastate is een mooie combinatie van natuur en historie. De poort, de beelden en de sierhekken houden de herinneringen aan vroegere tijden levend. Verder staan er bomen van driehonderd jaar oud, nabij het landhuis met de 'sipel op 'e toer' en de vijver in het centrale deel van het park is een blikvanger van de eerste orde.</p> <p>Het park heeft een romantisch karakter met gebogen lanen en paden, waterpartijen en prachtige doorkijkjes. Landgoed Martenastate is in erfpacht bij de Stichting Martenastate en It Fryske Gea is de trotse beheerder van het park.</p>
3	<p>Oenkerk</p>	<p>53.255, 5.89765 (P)</p>	<p>Fietsroute Trynwalden Volgens een sage is de naam afgeleid van Tryntsje Wâlden, naar Tryntsje, die zeven boerderijen en zeven zonen zou hebben gehad. Elk van deze zonen heeft na haar dood een van de boerderijen geërfd en op deze locatie een dorp gesticht. De oudste, genaamd Alde, heeft</p>

		<p>Oudkerk gesticht. Haar andere zonen – Oene, Reade, Wynse, Gyke, Rypke en Tyte – hebben Oenkerk, Roodkerk, Wijns, Giekerk, Rijperkerk en Tietjerk gesticht.</p> <p>Route: 40-39-37-38-51-52-54-55-56-42-41-43-44-45-46-47-40 (20 km)</p>
4	<p>Dokkum</p> <p>Zie CP</p> 	<p>Op de bolwerken van Dokkum bevinden zich twee molens: Zeldenrust en de Hoop. Beide molens zijn gebouwd in de achttiende-eeuw.</p> <p>Bonifatiuspark, met de Bonifatiuskapel, bron en kruiswegstatie.</p> <p>Aan het Sonnemapleintje in Dokkum staat een pand waar in vroegere tijden Sonnema Berenburg gemaakt werd. Door de jaren heen kende het pand verschillende invullingen, maar de tekst 'Distilleerderij Likeurstokerij Fa.F.J. Sonnema bleef altijd op de gevel staan.</p> <p>De Sint Martinuskerk is van oorsprong een langhuisbouw-zaal-kerk die gebouwd is in de vijftiende-eeuw. De huidige Sint Martinus Kerk is niet de eerste Kerk die op deze plaats staat. Er zijn tenminste drie houten kerken aan de huidige Kerk vooraf gegaan.</p> <p>Museum het Admiraliteitshuis Een van de panden van het museum Dokkum komt uit 1618. Hier was tot 1645 de Admiraliteit van Friesland gevestigd. Sinds 1963 is het pand onderdeel van het museum.</p> <p>De Ijsfontein De Ijsfontein staat op de markt in Dokkum. Deze fontein is gemaakt in het teken van de "11 fontains". In elke elf steden va Friesland is een fontein gebouwd.</p>
CP	<p>Dokkum</p> <p>53.32499, 5.99255</p> 	<p>(CC) Aan- en uitnet - locatie ligt aan de Baantjegracht tegenover het Molenbastion, smal pad - zomers wordt de walkant gebruikt als passantenhaven voor de pleziervaart - toiletgebouw bij watersporters in de zomer - satellietontvangst zeer beperkt - water bij watersport - stroom via AAN-UIT.net of via havenmeester - winkelcentrum 200m</p> <p>(T/W/E/12,00)</p> <p><i>Wij hebben hier in het voorseizoen een nacht gestaan. Het uitzicht op de verlichte molen was prachtig!</i></p>

Route 11

Dokkum – Leeuwarden – (Groningen)

K
A
A
R
T

1 **Zwaagwesteinde** 53.260503,
5.992661 (P)

Wandeling rondom 'De Houtwiel' (DT)

Wandeling door moerasgebied Houtwiel in Noard-Fryslân, door een deel van het moeras en langs een uitzichtheuvel, vanwaar je een fraai uitzicht hebt over het gebied.

P-plaats Schwarzenbergloane
Schwarzenbergloane
9108 AL Broeksterwald

2 **Birdaard** 53.29581,
5.87952 (P)

Bijzonder uitstapje

Het Ruurd Wiersmahus is een bijzondere en aparte bezienswaardigheid. Het hele huisje is van binnen beschilderd met naïeve schilderskunst, zelf schoenen, kolenkit etc zijn beschilderd.

Ook de historie van de inmiddels overleden schilder tevens bewoner van het huisje is interessant om aan te horen.

Winterseizoen: Alleen op afspraak: via tel: 0519-332 334 / 06-3018 7517 of info@ruurdwiersma.nl

2	Veenwouden	53.23972, 5.99045 (P)	De Schierstins is een van de weinige bewaarde kastelen in Friesland. Sterker nog, het is het laatste torenkasteel van Noord-Nederland. Dit gebouw in Feanwâlden (Veenwouden) stamt uit de dertiende eeuw.
			<p>De permanente expositie 'Het laatste Friese torenkasteel' brengt bezoekers terug naar de middeleeuwen. Beleef de tijd van de stinzen en ontdek de eeuwenlange historie van De Schierstins. Het rijksmonument is erg geschikt als trouwlocatie, groepsuitje, cultureel uitje.</p> <p>De Schierstins in Veenwouden leent zich ook goed voor een familiedag, schoolreisje en bruidsreportage of trouwlocatie of trouwfeest. Deze activiteit is geschikt voor het hele gezin, kinderen, volwassenen en ouderen.</p> <p>Volwassenen: € 3,50 p.p. Gehele jaar open, maandags gesloten</p>
CP	Groningen	xxx	Standplaats in de eigen loods